

Vakbond in verandering

Een gesprek met D

Het afgelopen schooljaar kwamen leraren massaal op straat in Nederland en staakten ze verschillende keren. Het was de facebookgroep PO in Actie¹ die het vuur aan de lont stak. De groep wist op korte tijd zeer veel leraren uit het basisonderwijs te mobiliseren om actie te voeren voor een beter loon, betere arbeidsvoorwaarden en een oplossing voor het nijpende lerarentekort. De acties die uiteindelijk in samenwerking met de onderwijsbonden georganiseerd werden, waren een succes. Leraren basisonderwijs krijgen vanaf 1 september een behoorlijke loonsverhoging. Recent vormde de actiegroep zich om tot een vakbond met weliswaar heel andere structuren dan die van een traditioneel syndicaat.

Voor AOb² bevestigde de opkomst van de facebookgroep dat je ook als vakbond niet op je lauweren kan rusten maar dat je altijd aan je slagkracht als vereniging moet blijven werken. Om een dynamische organisatie te zijn die inspeelt op de noden en verwachtingen van de leden, moet je durven evolueren. AOb was al langer aan het nadenken over de toekomst van de vakbond en in september 2017 kreeg Dorien König, hoofdbestuurder, van de algemene vergadering de speciale taak om de "toekomstbestendigheid van de vereniging" te onderzoeken en een veranderingstraject uit te tekenen.

Zit de complexe structuur van vakbonden hun toekomstbestendigheid in de weg?

Wij hadden in elk geval de actiebereidheid van onze leden niet opgemerkt. Ze kwam als een grassroots beweging opzetten via sociale me-

dia. Als een lid iets wil, of een bepaalde mening heeft, dan is het voor hem of haar niet zo makkelijk om zijn weg te vinden bij ons. Onze structuur is erg getrapt. We hebben heel veel gremia die allemaal in elkaar haken en dat is soms lastig te volgen. Je kan je afvragen of dat niet platter en anders moet. Dat is bij een groep als PO in Actie wel anders. Alleen moet het wel allemaal democratisch blijven en dat kan je met een facebookgroep niet waar- maken.

Zal een structuurwijziging volstaan?

Nee. Je kan allerlei dingen in structuur, dus intern, wijzigen, maar er zijn zeker ook een aantal dingen die we misschien sneller zonder besluitvorming geregeld krijgen en die gaan meer over cultuur in onze bond. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het beter onthalen en begeleiden van nieuwe jonge leden die actief willen zijn in onze vereniging en aan het beter spotten van hun talenten.

Hoe zit het met jullie ledenaantallen?

Onze ledenaantallen stijgen op dit moment. Het is nu belangrijk om aan alle leden, oude en nieuwe, te laten zien wie we zijn. We doen al

veel dingen heel goed. We hebben een sterk netwerk van consultants die in de scholen met de leden spreken, we hebben een zeer goed tijdschrift en ook onze individuele dienstverlening is heel goed. Maar we zijn meer dan dat. We zijn een vereniging en daarom zouden we graag zien dat mensen actiever lid zijn, dat ze minder afwachtend zijn.

Hoe belangrijk is het om als vakbond een vereniging van mensen te zijn?

Ontzettend belangrijk. Het is uiteindelijk de essentie van een vakbond: een netwerk van mensen zijn zodat je samen solidair een beweging kan vormen. De vraag is dan: hoe kan je dat zo goed mogelijk realiseren? Als je laagdrempelig wil zijn en zoveel mogelijk mensen actief wil betrekken, kan je bijvoorbeeld (informatie) filmpjes maken of belangrijke bijeenkomsten live uitzenden zodat mensen vanuit hun zetel aan de vakbond kunnen participeren. We ondervinden echter ook dat veel mensen het persoonlijk contact met de vakbond erg belangrijk vinden. Ze willen een aanspreekpunt in hun school, op de werkvloer. Dat evenwicht, daar zijn we naar op zoek. Lokaal aanwezig zijn in netwerken en het mensen tegelijkertijd ook makkelijk maken om te participeren.

1. PO staat voor Primair Onderwijs

2. De AOb is de grootste vakbond voor iedereen die werkzaam is in het onderwijs. De AOb is aangesloten bij de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV). Met meer dan één miljoen leden is de FNV de grootste vakbond voor werknemers van Nederland.

orien König (AOB)

Mensen engageren zich niet zo graag voor een langere termijn. Een projectwerking met engagementen op kortere termijn werkt misschien beter. Denken jullie daar ook aan?

Ja, we zijn op dit moment plannen aan het maken om daarmee aan de slag te gaan. Ik heb laatst een leuk gesprek gehad met een andere Nederlandse vakbond. Zij maken in hun werking een duidelijk onderscheid tussen kortdurende en langere inzet. Je kan je bij hen ook online opgeven voor heel specifieke taken zoals bijvoorbeeld twitteraar, fotograaf, gastheer voor een evenement, ...

Iedereen wil denk ik wel voor kortere tijd ergens bij horen. Dat moet je als vakbond valoriseren en waarderen. Zo bouw je aan een netwerk van vrijwilligers die zich betrokken voelen en op bepaalde momenten kunnen aangesproken worden.

Proberen jullie de leden te betrekken bij de denkoefening over de toekomst van de onderwijsvakbond?

Ja zeker. We zijn gestart met het betrekken van onze algemene vergadering. Dan hebben we al heel snel een groep opgericht van kritische vrienden. Het zijn actieve leden die sinds

januari maandelijks samen komen. Zij vormen ons klankbord. Om meer mensen te bereiken houden we nu ook bijeenkomsten overal in Nederland, waar toch telkens een dertigtal mensen op af komen. Dit is niet de snelste weg, maar volgens ons wel de beste.

We proberen ook een digitaal netwerk "Ten Global" uit van Education International. Het is een soort van platform waar mensen een profiel kunnen aanmaken en reageren op onze posts. Ook niet-leden mogen zich aansluiten. We proberen zo op allerlei manieren leden te betrekken bij het traject van verandering.

Als hoofdbestuurder werk jij deels voor de vakbond, maar ben je ook nog deeltijds leerkracht. Vind je dat een voordeel voor de job die jij nu doet?

Officieel ben ik volledig in dienst van mijn school en word ik 1,5 dag vrijgesteld om te werken voor de AOb. Ik vind die combinatie heel goed. Ik denk ook dat het belangrijk is dat we dat in onze communicatie goed naar voren brengen. Het moet voor onze leden duidelijk zijn dat hun bestuurders ook gewone leraren zijn die nog

steeds sterke feeling hebben met de werkvloer. Dat past ook in onze tijd. Grassroots bewegingen hebben een belangrijke impact, dus moeten we ook daar, aan die basis, heel zichtbaar aanwezig zijn.

Schat je de toekomst van AOb rooskleurig in? Of vrees je dat we als vakbond altijd zullen moeten vechten voor onze plaats in de maatschappij?

Beide. Ik ben er heel erg van overtuigd dat we er nog altijd toe doen en dat we ook in de toekomst een belangrijke taak hebben. We moeten blijven waken over de arbeidsvoorwaarden van onze leden, maar moeten ook onze rol blijven opeisen als het gaat over de inhoud en organisatie van het onderwijs. Die twee zaken hangen heel erg aan elkaar. We doen het vandaag best goed als vakbond. Maar we moeten durven veranderen en daarvoor is het nu het moment. We mogen ons straks ook niet tevreden stellen met kleine veranderingen, maar grote wijzigingen durven doorvoeren die echt invloed hebben op de participatiegraad en betrokkenheid van onze leden. ■

"Dit is uiteindelijk de essentie van een vakbond: een netwerk van mensen zijn zodat je samen solidair een beweging kan vormen."

